



■ Hans Kristian Anderson

14 may 2016

WWW.KASPI.AZ

Çox ağır bir gün idi. Evdə olan hər kəsin ürəyi kədərlə dolu idi. Çünki ailənin ən balaca uşağı, valideynlərinin sevinci və ümidi olan dörd yaşlı oğlan ölmüşdü. Ailədə olan iki qız ağlayıb yorulmuşdular. Bu qızlar da qəşəng, yaraşlı idi, ancaq valideynlər üçün ölənlər uşaq həmişə daha əziz olur. Əgər ölənlər uşaq ailənin ən kiçik uşağı, həm də oğlandırsa, valideynlərin dərdi daha ağır olur. Qızlar öz yaşdırları necə yas saxlayarsa eləcə yas saxlayır, ən çox valideynlərinin halına yanıb-ağlayırdılar. Atanın ürəyi para-para olmuşdu, ancaq ana dərin kədərdə özünü tamamilə itirmişdi. Çünki o gecə-gündüz xəstə oğluna qulluq etmiş, bütün günü onu öz-özünə gəzdirmişdi - özünün bir hissəsi kimi. Ana uşağının ölməsi faktını qəbul edə bilmirdi. Ağlına sığışdırırdı ki, uşağının tabutda torpağın altına qoyacaqlar. Ana fikirləşirdi ki, Allah əziz balasını onun əlindən almaz. Ancaq uşağının öldüyünü dərk edəndə öz-özünə deyirdi: "Allahın bundan xəbəri yoxdur, Allah bunu bilmir. Yer üzündə Allahın amansız ruhları var, onlar da necə istəyirlərsə elə də hərəkət edirlər. Anaların yalvarışlarına fikir vermirlər."

Beləcə, ağır kəmərlər yükü daşıyan ananın Allaha inamı itdi, əvəzində o ürəyində ölümə hörmət etməyə başladı. Ana inanırdı ki, insan tozdan başqa heç nə deyil. Amma bu fikirlər də anaya sakitlik gətirmirdi. O dibi görünməz olan ümitsizlik quyusundaydı sanki. Ən ağır dəqiqələrdə ana göz yaşları axıtırdı, heç sağ-salamat olan iki qızını da fikirləşirdi. Ərinin yanağından süzülən göz yaşlarını da hiss etmirdi, çünki onun bütün fikri-zikri ölənlər uşağının yanındaydı. Sanki ananın bütün vücudu xatirələrə, bir vaxt məsum uşağın dediyi sözlərə bükülmüşdü.

Balaca uşağın dəfn günü gəlirdi. Dəfndən əvvəlki günlərdə o gecələr yatmamışdı, ona görə də səhərə yaxın yorğun ana dərin yuxuya getdi. Ana yuxuda olanda tabutu evin o biri başında olan otağa apardılar, uşağı tabuta qoyub tabutun ağzını mismarladılar. Ana çəkicini səsinə də eşitmədi. Ana yuxudan oyananda uşağı görmək istədi, əri göz yaşları içində dedi:

- Biz tabutun qapağını mismarladıq, belə lazım idi.

- Əgər Allah mənə qarşı amansız olubsa, mən insanlardan yaxşı nə gözləyə bilərəm? - ana göz yaşları içində dedi.

Tabutu qəbiristanlığa aparanda kirimək bilməyən ana iki qızıyla birgə evdə qaldı. Ana qızlarının üzünə baxırdı. Ancaq onları görmürdü, çünki onun xəyalı evdən çox uzaqda idi. Ana özünü kədərinin ixtiyarına vermişdi, kədərdə onu gah irəli, gah geri atırdı - dəniz sükansız, kompassız gəmini necə atıb tutursa, kədərdə ananı elə atıb-tuturdu.

Beləcə, dəfn günü geridə qaldı, oxşar günlər bir-birini əvəz etdi. Qızlar qəmli-qəmli anaya baxdılar, ana onları görmədi, əri onu sakitləşdirmək istədi, ancaq o ərinin bircə sözünü də eşitmədi. Bir tərəfdən də, əgər bu qızlar, əgər bu qızların atası kədərdədirsə, onlar hansı sözlə ananı sakitləşdirə bilərdilər? Adama elə gəlirdi ki, ana bir daha yuxu nə olduğunu bilməyəcək, bir daha heç vaxt yatmayacaq.

Ancaq ananın özünə ən yaxın dost bildiyi ölüm ananın ürəyinə azacıq sakitlik bəxş etdi. Bu vaxt əri və qızları onu aparıb yerinə uzatdılar. O elə sakit uzandı ki, sanki yuxuya getmişdi.

Necə gün ana bu vəziyyətdə qaldı. Əri hər gecə onun yanında dayanar, onun nəfəs aldığı gördəndə rahat olardı. Bir gecə yenə də o qadının nəfəs aldığı yoxlayıb arxayın oldu ki, o dərin yuxuya

gedib. Nəhayət, arvadının yuxuya getdiyini gördəndə sonra qollarını sinəsində qatlayıb Allaha dua etdi, sonra özü də arxayınca yuxuya getdi. Kişi dərin yuxuda olduğundan arvadının oyandığını, tələsik paltarını geyinib evdən çıxdığını, xəyalının daim məskən saldığı yerə - uşağın qəbrinə tərəf yollandığını hiss etmədi.

Ana bağıın içindən keçdi, bircə qəbiristanlığa apararaq çıxıb irəlilədi. Ana qəbiristanlığa gedəndə yolda onu heç kim görmədi o da heç kim görmürdü. Çünki onun gözləri getdiyi yerdən başqa heç nəyi, heç kim görmürdü. Sentyabrın əvvəlləri, ayı-ulduzlu bir gecə idi. Hava mülayim idi.

Beləcə, ana qəbiristanlığa girib balaca, ətirli çiçəklərdən hörlümüş buketə bənzər qəbrin, balaca oğlunun qəbrini yanında oturdu. Ana qəbrə elə baxırdı ki, sanki torpağın altındakı balasını görə bilirdi. Oğlunun təbəssümü, hətta xəstə olduğu vaxtlarda da gülümsəyən çöhrəsi ananın gözləri önündə canlandı. İlahi, oğlunun gözlərindəki ifadə elə gözəl idi ki, ana qəbrin üstünə əyildi. Bir vaxtlar uşağın çarpaysının qırağında oturan ana

üstündəki torpaq pərdə kimi yana çəkildi. Qara plaşlı kabus onu qara plaşa bürüdü. Qadın qəbirqazanın qazdığından da daha dərinə endi. Qəbiristan başı üstə bir dam olana qədər qəbrin içinə endi. Sonra onun büründüyü qara plaş çəkib götdürdülər, qadın gördü ki, bir geniş zaldadır. Zalda zəif işıq vardı, alatoranlıqda olduğu kimi. Bir an sonra ananın uşağı peyda oldu. Gülümsəyirdi, indi əvvəlkindən də gözəl görünürdü. Ana uşağının sinəsinə sıxdı - səssiz ağlaya-ağlaya. Bu vaxt gözəl musiqi səsləndi - musiqinin səsi gah yaxından, gah uzaqdan gəlirdi. Ana heç vaxt belə musiqiyə qulaq asmamışdı. Bu səssiz qara pərdənin o biri üzündən, ölüm regionu ilə o biri dünyanı ayıran perdenin o biri üzündən gəlirdi.

- Mənim əziz, şirin anam, - uşağ dedi.

Ana uşağının səsinə eşitdi. Bu səssiz ona elə doğmaydı ki... Ana oğlunu qucaqlayıb öpdü, öpdü, sonsuz sevinclə. Sonra uşağ qara pərdəyə işarə edib dedi:

- Yer üzünü heç bura kimi gözəl, rahat deyil. Ana, sən bu gözəlliyi görmürsən? Burda olmaq həqiqətən xoşbəxtlikdir.

dildi, elə bil kimsə ağlayırdı.

- O ağlayanlar isə bacılarımdır. Ana, deyəsən, bacılarımla unutmuşam.

Elə bu vaxt ana ərinin, qızlarının xatirlədi. Birdən onu dəhşət bürüdü. O ətrafına, qaranlığa baxdı. Hardansa işıq süzülürdü. Elə bil qadın bu işığı tanıyırdı. Bu işıqlar ölüm regionundan qara pərdəyə tərəf süzülür, sonra orda yox olurdu. Görəsən, onun əri və qızları da uçub gedib? Yox, qadın hələ də onların səsinə, hönkürtüsünə eşidə bilirdi. Uşağı öləndən bəri ana demək olar ki, onları yaddan çıxartmışdı.

- Ana, bir bax, göylərin zəngi çalınır, - uşağ dedi - ana, indi günəş çıxacaq.

Ananın üstünə işıq düşdü. Uşağ görünməz oldu. Ana isə yuxarıya qalxırdı, onun bədəni buz kimi idi. O başını qaldırdı, gördü ki, qəbiristanlığa, uşağın qəbrinə üstə uzanıb.

Yuxuda olarkən Allah onun ayaqlarına bələdçi, ruhuna isə işıq olmuşdu. Ana dizi üstə durub Allahdan onun bağışlamasını rica etdi. Ana arzuladı ki, ruhu uçub getməsin. Ana qoyub gəlirdi qızla-

Qəbirdəki uşaq

Hekayə



indi də onun qəbrinin qırağında oturmuşdu, göz yaşları qəbrə axırdı.

Bu vaxt lap yaxından bir səssiz eşidildi.

- Sən istəyirsənsə yerin altına enib uşağınla bir yerdə ola bilərəm, - səssiz dedi.

Sözlər elə aydın deyilirdi ki, bircə qadının ürəyinə girdi.

Qadın başını qaldırıb baxdı, onun yanında qara plaşa bürünmüş bir kişi durmuşdu. Plaşının kapüşonunu üzünə çəkmişdi. Amma qadın diqqətlə baxanda kapüşonun altından onun üzünü görə bildi. Sərt üzü vardı, ancaq gözləri işıldayırdı.

- Yerin altına, uşağın yanına, - qadın kişinin sözlərini təkrar etdi. Qadının səsinə həm ümitsizlik, həm də yalvarış hiss olunurdu.

- Mənim arxamca gəlməyə cürətin çatarmı? - kişi dedi. - Mən Ölüməm.

Qadın razılıq əlaməti olaraq baş əydi.

Qəflətən sanki göydəki ulduzlar qəbrin üstünü bəzəyən güllər kimi rəngbərəng olub işıq saldı. Qəbrin

Ana uşağın göstərdiyi tərəfə baxanda qara pərdədən başqa heç nə görmədi. Gözlərini silib daha diqqətlə baxdı, ancaq Allahın öz yanına apardığı uşağının gördüklərini görə bilmədi. Ana musiqi səsləri eşidə bilirdi, ancaq o heç bir söz eşidə bilmirdi. Söz eşitsəydi ana inanardı.

- Ana, mən indi uşağın bacarıram, - uşağ dedi. - Başqa xoşbəxt uşaqlarla birgə Allahın dərğahında uça bilirik. Mən indi də həvəslə uça bilərəm, ancaq sən indi ağladığın kimi ağlasan mənə bir də görməyəcəksən. Mənim uşağımı istəmirsən? Əziz ana, sən də tezliklə yanıma gələcəksən, elə deyil?

- Ah, dayan, dayan! - ana yalvarırdı. - Bircə dəqiqə də dayan! Qoy bir sənə yenə də baxım, yenə də öpüm, yenə də səni sinəmə sıxım.

Ana uşağının öpdü, bağına basdı, başına siğal çəkdi. Qəflətən yuxarıdan ananın adını çəkdi. Bu nə demək idi? Qəmli səslə ananı çağırırdılar.

- Sən hələ burdasan? - uşağ dedi. - Səni çağırın atamdır.

Bu vaxt hıçqırıq səsləri də eşit-

rına olan borcunu unutmuşdu. O indi özünü rahat hiss edirdi. Günəş şəfəqlərini ətrafa yaydı. Balaca bir quş nəğməsinə oxuyurdu. Kilsədən zəng səsləri gəlirdi, insanları ibadətə səsləyirdi.

Ana səhvini başa düşdü. O Tanrının müqəddəsliyini etiraf etdi, o qızları qarşısındakı borcunu yadına saldı və evinə çatmağa tələsdirdi. Hələ yuxudan durmayan əri qarşısında baş əydi. Ərinin öpdü, bu isti öpüş onu yuxudan oyatdı. Hər ikisi sevgi dolu sözlər pıçıldadı bir-birinə.

İndi o bir ana kimi, arvad kimi güclüydü. O ərinə inamla dedi:

- Allah nə edirsə düz edir. Allahın etdiyi hər şey yaxşıdır.

Sonra əri ondan soruşdu:

- Sən birdən-birə necə oldu ki, belə qüvvətli oldun? Bu inam səndə necə yarandı?

Qadın ərinin və qızlarının öpüb dedi:

- Bu inamı mənə Allah və qəbirdəki uşağım qaytardı.

İngiliscədən tərcümə edən: Sevil Gültən